

MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA

INTERVENCE STÁTU DO RODINNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

© Radovan Dávid, 2012

PRAMENY

■ Hmotněprávní

- zák. č. 94/1963 Sb.,
o rodině
- zák. č. 359/1999 Sb.,
o sociálně-právní ochraně
dětí
- zák. č. 218/2003 Sb.,
o soudnictví ve věcech
mládeže

■ Procesněprávní

- zák. č. 99/1963 Sb.,
občanský soudní řád

NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK

- obcanskyzakonik.justice.cz

LITERATURA

- *Hrušáková, M., Králíčková, Z.:* České rodinné právo. 3. vyd. Brno: MU, 2006.
- *Hrušáková, M. a kol.:* Zákon o rodině. Zákon o registrovaném partnerství. Komentář. 4. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009.
- *Motejl, O. a kol.:* Rodina a dítě. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2007.

Základní zásady intervence státu

- Stát zasahuje pouze tehdy, jestliže rodina nemůže či nedokáže zabezpečit ochranu nebo rozvoj dítěte
- Zásah musí být adekvátní
 - Efektivní, přiměřený, v zájmu dítěte
- Intervence musí být rychlá

Rozsah intervence

- Problém je vyřešen i bez změny právního postavení členů rodiny
- Státní intervence má za následek změnu právního postavení subjektů
 - Dojde např. k pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti
- Nemění se právní postavení rodičů, ale fakticky dochází k omezení rodičovské zodpovědnosti
 - Např. nařízení ústavní výchovy, ochranné výchovy, zákazu styku rodiče s dítětem

Možné situace

- Stát musí zasáhnout, protože nastala zákonem předvídaná skutečnost
 - Zákonem je upravena možnost konkrétního řešení
 - Např. poručenství, opatrovnictví, ochranná výchova
 - Rozhodující orgán po projednání věci zvolí některé z alternativních řešení
- Stát může zasáhnout a nabídnout řešení

Rodinné právo a intervence státu

- Výchovní opatření
- Ústavní výchova
- Ochranná výchova

Výchovná opatření

■ Výchovná opatření

■ Obecní úřad nebo soud:

- napomene vhodným způsobem nezletilého, jeho rodiče a osoby, kteří narušují jeho řádnou výchovu
- stanoví nad nezletilým dohled a provádí jej za součinnosti školy, občanských sdružení v místě bydliště nebo na pracovišti
- uloží nezletilému omezení, která zabrání škodlivým vlivům na jeho výchovu, zejména návštěvu podniků a zábav pro nezletilého vzhledem k jeho osobě nevhodných.

Další možné intervence státu

- Účast státního zastupitelství v civilním řízení

- Základ úpravy v § 35 občanského soudního řádu
 - Státní zastupitelství v těchto řízeních hájí veřejný zájem
 - Jedinou výjimkou je § 62 a § 62a zákona o rodině, kde státní zastupitelství hájí zájem dítěte

Vstup státního zastupitelství

- Vstupuje do zahájeného řízení ve věcech:
 - určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení,
 - uložení výchovného opatření
 - nařízení ústavní výchovy a prodloužení ústavní výchovy,
 - pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti
 - navrácení dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí
- Není účastníkem řízení, ale může činit všechny právní úkony, vyjma dispozice
- Navrhuje důkazy, aktivně se účastní jednání, má právo nahlížet do všech spisů, má právo přednést závěrečný návrh
- Nikdy nesmí stranit účastníku řízení

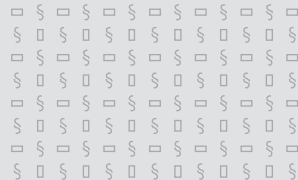

Zahájení řízení na návrh státního zastupitelství

- Podává návrh na zahájení řízení ve věcech:
 - uložení výchovného opatření
 - nařízení ústavní výchovy a prodloužení ústavní výchovy
 - pozastavení, omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti

- dále může např. podat návrh na popření otcovství

- Je účastníkem řízení, může disponovat
- V řízení hájí veřejný zájem

- Státní zastupitelství nemá v zákoně výslovně přiznanou způsobilost být účastníkem řízení ani procesní způsobilost
- Problém s věcnou legitimací
- Ohrožuje základní procesní zásady, jako rovnost, dispoziční a projednací zásadu apod.
- Ve sporných řízeních se pohybuje někde mezi žalobcem a žalovaným
 - Obdobný problém i v případě řízení dle § 193a
 - Účastníkem je žalobce, žalovaný a dítě

Státní zastupitelství

- Vykonává i další dohled v rovině ústavní a ochranné výchovy - jde o netrestní působnost státního zastupitelství
- Každý je oprávněn se v jakékoliv věci obrátit na státní zastupitelství, a to tzv. podnětem, nikoliv návrhem

Přímá operativní ochrana

- Ve vztahu k nezletilým dětem přichází v úvahu i okamžitá operativní ochrana ze strany Policie České republiky nebo orgánů činných v trestním řízení